

HÁZTŰZNÉZŐK.

TENÉKED csak egy gazdag lány kéne.

— Hát még mi nem?

— Legalább négy köblös . . .

A legény fejét hátrakapta a csodálkozás. Úgy nézett a vénasszonyra, mintha eddig soha nem látta volna.

— Négy köblös? ! Jól tuggya kend, hogy nekem egy fél se maratt. Még egyköblös se jönne hozzám.

A vénasszony orrán megcsúszott a pápaszem. Leszaladt előre ugró alsóajkáig. Nem is próbálta visszaigazítani. Felette pislogott át a legényre. Mert a keze nem pihent. Tovább tépdeste a pehelyszálakat a kimeredt csirkéből. Szája ütemre mozgott, mintha segíteni akarna az ujjainak. Megállította, mielőtt új szóformáláshoz fogott volna. S ezzel, mintha a keze is megakadt volna. A csirke hunytszemű feje a forró vízbe csüngött. Lába meredten nyúlt az öreg beesett melléig.

— Itt nem is.

— Hát hun?

A görcsös ujjak megmozdultak. A csirke megfordult közöttük. A ráncos ajkak a tollszedegetés ütemére tördelték a beszédet :

— Majd csak—kapnál—más fa—luba . . .

A legény balkeze a jobbkönyökéhez hajolt. Lassan végigsimított az inge ujján, ahogy megcserélte a karját, mert a bal már nem bírta gonddal megsúlyosodott fejét. Belehunyorgott a petroleumlámpa szíromszerű lángjába. Gépiesen nyúlt a kis kereksavar után, hogy kisebbre húzza a növekedő sárgás fényt, amelyből kékes, hegyes tű kezdett nyelvelni a füstös gerendák felé. Sóhajtása a vénasszonyig ért :

— Ott se én soha . . . Mindenütt csak megtuggyák : hogy marattam el . . .

— Nem a te hibád. Meg oszt, még nem is használja a fődét ez az átkozott . . .

— Ha nem használja is, tudom mán, hogy az övé.

— Nem kell kibeszélni.

— Én nem hazudozok ! Különben is, majd kibeszélné más ! Ha elébb nem, megtuggyák a tudakolók.

A csirke lecsúszott a tollal telt tálba. Felcsapódott a melegvíz a ráncos arcra. Letörülte s ezzel a mozdulattal rendbeszedte az ajkaszélét is, meg a pápaszemet is.

— Avval te ne töröggy ! Majd itt leszek én akkor !

Felállt, mintha hadvezér erősítené merész csatatervét. Szikár alakjából most csakugyan erő sugárzott. Két keze is a csipőjére ült.

— Te csak nézz szét, hogy kit szeretnél. Oszt ne járjon a szád. Hogy kit szeretne?!

Károlyhoz nem talált el az álom. Az eresz alatt feküdt, a széna-tartóban és bámulta az eget. Ritkásan fénylettek át az őszt hirdető csillagok a sötét bársonyon. Őszi féreg szomorú muzsikája búsította még jobban a szívét. A legény megfordult, mintha nem bírná ezt a nagy egyformaságot. A kockás pokróc megszurta az arcát, ahogy rávágta. De kellett most ez a kis égető fájdalom. Kellott, hogy elnyomja azt a nagyobbát, ami annyira perzselte szégyen és tehetetlen harag gyötrelmével.

Kit szeretne? Hogy kit szeretne? Hát szerethet ő valakit?!

A szénatartó oldala dübörgött haragos rugásai nyomán. Foga összecsikordult és reszketés húzta ökölbe kezét. Ó, ölni! ölni kellene most! Most kellene ölni, nem akkor, ha majd háború lesz és ártatlan idegenek ellen hajtják! Most, most kellene ölni, mikor tudja, hogy ki az ellensége! És nem kellene előbb gyakorlatoznia, nem kellene katonavonatok rázós nyomorúságán átcammogni hetedhét országon. Nem kellene vakondok módjára föld alatt élnie és hetekig várnia a halált. Csak kettőt kellene lépnie és ezt a beszorult markát megnyitnia. Nem is sok időre, csak addig, míg újra összehuzhatná a harag. De úgy, hogy örökre kiszorítaná a gonosz lelket abból a rossz párából! Így ölni, — ezt igen! Ezt talán még az Isten sem számítaná bűnnek! Nem, — nem bánná ezt még az Isten sem!

Felugrott. Az indulat kilódította puha fekhelyéből. Nem került a kapuhoz. Átvette magát a kerítésen.

Vidám hang harsant mellette és erős kéz fogta a vállát.

— Hová, hová Károly pajtás? Oszt mér kerítésen, mikor kapun is mehetnél?

Oszladozott az agyára borult ködfelhő. Katonatársának mosolygó arca közeledett az övéhez. Incelkedve koppant homlokához a másik barna homloka.

— Más legény mán megtér a beszélgetésből, te meg most indulsz? Tán menyecskéhez visz az utad, hé? Oszt várni kellett, míg elaludt a párja?

Messzire hangzott az őszi hangokból összetevődött csendben az egészséges legénykacagás. De a Károly arcán csak megsokasította a keserűség ráncait.

— Hadd el Lajos! Nincs nékem kedvem macskázni!

Lajos megérezte a megsomorodottságát. Elkomolyodva ölelte vállon.

— Meghiszem. De azért csak megmondhatod, hogy hová iparkoccs! Lerázta magáról a pajtása karját.

— Majd megtudod hónap...

Rémülés hajszolta ki a Lajos hangjából :

— Károly! Csak nem akarsz kárt tenni magadba!?

— Addig nem, míg másba nem tettem! Azután meg már úgyis mindegy!

Lajos ellágyult. Feje rásimult a Károly vállára. Erős keze irányította, hogy egyszerre lépjenek. Sötétben magaslott a horizonton a szőlődomb. Arra indult vele. Vonakodva tépte volna magát hatalmából Károly.

— Haggy engem pajtás!... Ha ma nem, hát hónap... Ennek úgyis meg kell lenni. Vagy az egyiknek, vagy mind a kettőnek...

Lajos megállt. A ritkásan rezgő csillagok fényénél is kilobogott az aggódo elszántság a szeméből.

— Hát nem hagylak Károly! Nem hagylak! Mer te sem hagytál engem! Hányszor mondtam néked útközbe: Haggy itt engem, legalább ne vesszünk ide mind a ketten! Mégis vittél! Csapdosott körülöttünk az Istennyila, mintha lángba borított volna az erdő, — mégis vittél... Pedig én nem tudtam magamon segíteni, hisz a mejjemet összetörte az a fa, améket kivágott az Úr haragja, — a többi meg úgy hajladozott, mintha mind ránk akarna dűlni. Mégse hagytál... Oszt aszonta a doktor, hogy végem lett volna, ha még egy fél óráig nem kerülök a kezébe... Hát én hogy hagyhatnálak el bajodba téged!?

Ott, ahol megálltak, Károly levetette magát a földre. Beleharapott a harmatos gyepebe és megrázta, hogy gyökerestől szakadt a foga nyomán. Azután a hátára fordult. Ordítva tört a hangja és vádat szórt a világba:

— Mér nem engem ütött le az a fa!?! De úgy, hogy marattam volna ott hóttan! Hogy ne állnék most itt, világ csúfjára! Hogy ne hajtana a vérem gyilkosság felé vagy, ha már hajtana, legalább te ne kerültél volna az utamba! Hiszen így még jobban érzem a magam nyomorúságát!

— Jól gondoltam hát... Csakugyan arra indultál...

— Mi közöd hozzá! Mi közöd hozzá! Azt teszem a magam életivel, amit akarok!

Lajos is ott ült már mellette, a fűben. Kérges keze úgy simogatta összecsapzott haját, mint egy édesanya.

— Én még eddig sose kérdeztem tőled: hogy vót, mint vót... Beszélük a faluba így is, úgy is... Nékem elmondhatnád legalább...

A legény felült, mintha hátbavágta volna a föld. Öklével verte maga körül a gyepeket.

— Mit tudom én?! Ha én azt tudnám! Hej, ha megtudhatnám! De hát én se tudok többet, mint te! Jöttem haza a katonaságtól, — együtt jöttünk... Tudod, milyen számíással jöttünk...

— Tudom... Hogy elbeszélgettünk, hogy segítünk az öregeknek, de azért megbecsüjük őket, nem úgy, mint más legény...

— Te is tudod, az Isten is tuggya, hogy így akartam volna... Mégis engem vert így meg!

— Dehát biztos az, hogy Németi Zsófia iratta apád a főggyit?

— Irást mutatott... Elatta néki mind a négy köblöst. Nekem mindössze a csonka forduló maradt, — a kis anyai örökségem... De a többinek az ára se sehun, se takarédba, se ládafiába... Csak a nagy nyomorúság...

— Mit mondott az öreg: mér atta el?

— Nem mondott a semmit. Hiszen már félhótt vót, mikor haza értem. Se nem mozdult, se nem szólt, csak nézett rám... De úgy nézett, mintha mondani akart volna valamit. Mit tudom én, — lehet, hogy csakugyan elatta neki... Így kijátszott engem...

Lajos vállat vont.

— Azt tudod úgye, hogy megszógált érte az a rossz pára...

— De akkor se ennyiér! Hiszen más is akad, aki öregemberhe aggya magát. Ha ráirat félköblöst, vagy a szőlőt... Vagy báróm is én, — inkább iratta volna rá a házat, ha mán úgy megvette az eszit... De nem a földet! Így kódussá tenni az egyetlen gyereket! Húséges fia vótam én, — nem mondhatott rám semmit! Mikor ott láttam az ágyba, kicsordult a könnyem!... De, ha ezt tudom, még a koporsója mellé se álltam volna oda! Nem én! Hadd vitték volna ki, mint a kutyát!

Újra felgyült benne a düh és eltorzította az arcát. A másik legény szánakozó nézése vigasztalni akarta volna, de elfordult tőle. Lajos egy fűszálat kezdett rágni tehetetlenségében. Azután újra megszólalt, hogy beszéddel csalja ki a szomorúságot.

— Ügyvédhe vótál?

— Vótam. Aszongya, hogy rendbe az írás, mer két tanu is van rajta. A pénzt vagy elkötötte az öreg, vagy oda se atta neki az az asszony... De a földet mán nem lehet visszavenni többet. Oszt én mán csak a tengerit törhetem le, — őszí vetést mán ő csináltathat rajta!

Torkához kapott. A szürkefátyollal bevont mezők hosszú csikjai között ott várakozott az a szép forduló is, amelyikbe ő hasíthatott volna barázdát. Micsoda termést adott volna az a búza, amelyiknek ő vetetett volna puha ágyat! De ugyan mivel?!

És kibuggyant belőle minden vesztesége:

— Oda a két ökör is, meg a négy tinó, a tehény, a borjú, a disznók... Csak a két lovat tanáltam a örökségbe... Oszt az állatok paksusa is mind az ő nevéen áll...

— Mér nem próbálsz egyezkedni vélle?

Károly szembefordult vele. A későn kelő hold megsápadt a gyűlölködő arcától.

— Azt is próbáltam.

— Na?

— Tudod, mit mondott?

— Mit te?

— Hogy aszongya: ezt mán tőle az Isten se veheti el, de, ha én akarnám, hát lehetne kettőnké.

— Oszt mit szóltál rá?

— Mit szólhattam vóna? A képibe másztam! Épen azér őrizgettem én magamat katonaságnál, meg más egyebütt, hogy ilyenekkel össze! Ha Sári néném elő nem szalad, csak nem került vóna ki élve a kezemből! Így is a földre teremtettem a fejről a selyemkeszkenőt, de úgy, hogy haj is maradt benne! Bár végeztem vóna vele akkor!... Na, de most!

Nekirohant a szendergő falunak.

Lajos utána iramodott.

Zakatolt a melle, mire elérte a vadul vágatót. Vállába markolt, hogy hátratántorodott.

— Állj meg hát te, háborodott!

Károly nekifordult. Ebben a pillanatban halálos ellenségnek érezte az útját keresztezőt. Megkapta a karját.

Összefeszült a két legény izma. Ropogtak gyilkos szorításuktól a csontok. Jobbra-balra hajladozott a két sugár test. Megbírkózott a barátság az ölésvágyával.

Károly csak akkor érezte meg, hogy mit tesz, mikor a Lajos feje hátrakoppant egy nagy diófához. Utánakapott a tántorgónak és megtartotta. Szétnézett, mintha álomból ébredne. Kivörösítette a másik sáppadozása.

— Lajos, csak nem...

Bágyadt mosolygás járt a felelet előtt:

— Maj megöltél, te bolond...

— Térj ki az utamból pajtás!... Vesztett ember lettem én!

Lajos odavezette kezét a tarkójához, ahol gyorsan dudorodott az ütés helye.

— Haragszol rám pajtás?... Üss meg engem Lajos!

— Sajnálak Károly...

A szelíd szavak megenyhítették a megkeményedett szívet. Könnyé olvasztották a haragot és keserűséget. Sírt a legény, mint az anyja, az apja halálos ágyánál.

És a könnyek hozták a vágyat, hogy tegyen valamit. Meg kellene ölelnie ezt a hűséges fiút... Vagy le kellene borulnia a földre... vagy elfutni a világból, messze, messze... Dehát hova futhatna a gyilkos-ságra hajtó vére elől?!

Nem jött megváltó elhatározás. Csak tapogatta a Lajos fejét és tehetetlen ügyetlenséggel topogott körülötte. Szavakban torlódott ki minden elfojtott keserűsége:

— Hát sajnálhac is... Mer te se tucc mindent... Én is csak ma tttam meg, hogy Sári néném ráterelte a szót... Mer látod, nékem mindenképen befellegzett pajtás. Hát oda állhatok én egy lyány elé, hogy ossza meg velem azt a nagy szegénységet?

A másik felderült.

— Lám, hát mégis van valakid... Sose beszéltél róla...

A legény nézése el nem fordult volna a felfelé igyekező holdról, mintha onnan olvasná le a feleletet.

— Csak lehetett volna... De nem itt, — más faluba...

— Ahán! Azér nem jártál hát itt senkihe! Mer aho...

— Aho se... Még nem... Csak kéccer láttam mindössze, — az anyám lyánykori cimborájának vót a lyánya... Az ides temetésire eljött anyjostól, — én meg elmentem az apja temetésire... Ennyi vót az egész.

Egyre lágyabbá tette hangját az eddig még soha el nem mondott vallomás. A csend most úgy figyelt, mintha hallani akarná a szíve dobogását is.

— Most hallok, hogy meghótt az anyja is... Épen olyan árva, mint én...

— Na látod... Hát vedd el, hogy ne legyetek árvák...

— Igy, kódusan támiccsak elébe? Öt köblös főggye van, oszt eggyes lyány... Nem is tudom, mér nem ment még férhe...

— Hátha rád vár te...

— Éngem nem is ismer...

— Csak úgy, mint te őt...

— Az is igaz...

Most Lajos megtalálta azt a mozdulatot, amelyet Károly az előbb hiába keresett. Magához ölelte a másikat s most már indult vele a falu felé.

— Ettél te mámma, pajtás?

Csodálkozás világított sötét szeméből.

— Hogyne ettem volna!

— Tisztálkottál is tennap?

— Persze, hogy tisztálkottam.

— Hát én aszondom néked Károly, hogy bolond vagy, ha arra gondolsz, ami lehetett volna. Gondojj arra, ami lehet! A te megélhetésedet ezután is kikeresi a két kezed. Nem mondhattya rád az asszony, hogy ő tart el... Próbájj szerencsét annál a kis lyánynál, oszt lakodal-mazzunk együtt.

Hazáig szorongatta kezét a magára talált legény.

* * *

És úgy látszott, hogy Kardos Kati is úgy gondolkozott, mint Lajos. Mikor vasárnap beállított hozzá Károly, hogy valami jóféle vetőmag búzát keres, ő vót az, aki a szomorú találkozásairól kezdett beszélni. S ezzel a két halott anya belebegett a magányos leány tiszta szobájába. Leültek egymás mellé a karospadra. Nézték a piruló Katit s a kalapját forgató legényt. Összemosolyogtak.

Legalább Károly olyan világosan látta a maga édesanyjának bátorító arcát, hogy megértette az ajka mozdulását is. Lám, — hát ő is azt suttozza, amit a szíve diktál:

— Mondd meg neki, hogy marattál el...

A vér felszökött az arcába. Behúnyta a szemét, hogy ne lássa azt a biztató mosolygást. De így még jobban látta. Még sem mert magáról beszélni. Nem lehet ezt így, egyszerre elmondani... Majd, ha kicsit jobban összehajolnak... Bár, még akkor is szolgáskorba sülyedhet a leány szemében... Jobb is lenne soha vissza nem jönni...

A leány lassan simogatta az asztal szélét. Mindig elkapta a szemét, ha magán érezte a legény nézését. Csak a pillája alól próbálta lesni a barnára sült arcot. És próbálta találgatni a búzáról ejtett halk szavak igazi értelmét. Mikor a kapuig kísérte, megremegett a hangja:

— Vasárnapra kimérem, — oszt, ha szekérral jön, elviheti...

Hívás és reménykedés lappangott a közönyös mondásban. A legény megértette és csak azért sem akart többet jönni. Hanem a leány arca belekísértett az álmaiba. Tengeritörésen is őt látta a magukat kellettően hajladozó leányokon túl. Szébbnek. Jobbnak. Neki valóbbnak...

* * *

Nem oda indult. A szőlődombon járt már. Menésközben mogyoróbotot vágott. Azt faragsálta csikosra, kockásra. Csak a sövénygarágya előtt torpant vissza, mintha valaki nevén szólította volna. Belevágott a levegőbe. Hátravetődött a feje a csakazértis elszántságtól. Átlépett az árkon és el sem eresztette nézéséből a szomszéd falu tornyát, míg a tövébe nem ért.

A kapu előtt visszahőkölt. Úgy érezte magát, mint aki fényes nappal lopáshoz készül. Talán el is ment volna, ha a várakozó Kati elébe nem fut az eresz alól. Mosolygása megállította vonakodó lábát. S a keze is gyámoltalanul pihent meg egy pillanatra a leányéban.

— Kimértem a búzát... Jól megmértem a köblöt... De megint csak gyalog jött.

A ház becsalta őket. Ültek a hűvös félhomályban. A búzát el is felejtették már. Gyermekkori emlékeket színesítettek fel egymás tiszteletére. Az anyák újra ott ültek a karospadon. De most már ki s be járkált a közönyös apa emléke is. Szomorúan vádolta a leány hangja:

— Alig nézett rám, mer egyre fiú után vágyott... Engem csak édesanyám szeretett. De az osztán nagyon...

— Éngem se szerethetett az apám...

— Mér nem? Hiszen maga fiú vót... Magának hasznát is vehette. Meg jó kezekre hagyhatta a vagyonyát...

Az a halvány alak ott, a másik mellett újra bölintott a fia felé. Most könnyű lett volna utat találni a mondanivalójához. De a leány tovább duruzsolt:

— Éngem azért nem szeretett az apám, hogy miattam kerül idegenbe a vagyon. Csak édes biztatott mindig, hogy... hogy...

Megint ott imbolygott közöttük az útverő szó. De Károly eltiporta. Beleharapott a szájába. Felállt.

— Hát Isten megálgyon Kati...

— Mán megy?

Ott remegett a sajnálkozás az ajkán. Le is görbült egy kicsit, mintha sírásra ösztökélné valami. Nagyon kellett vigyáznia, hogy ura maradjon a hangjának.

— De a búza... Mikor jön a búzáér...

A legény nem felelt. Dübbenő lépésekkel verte a tornác tapasztását. A kilincset úgy megsavarta, mintha el akarta volna vinni örök emlékül. Nem nézett hátra a kapuhoz támaszkodó leányra. Csak a falu nevét mutogató táblánál mondta meg a választ:

— Soha.

* * *

Harmadik vasárnap is ballagott az előzők után. Lassan ballagott. Kati legalább azt hitte: soha nem ér el annyira, hogy ma legyen belőle. Pedig nem vendégelte az unalmat. Várásra öltöztette a házat. Szorongását és örömét, bizonytalanságát és reménykedését beállította a munka szolgálatába. Vasárnap reggelre úgy ragyogott a háza kívül-belül, mintha hét bébillér tett volna éjjelt nappallá. Pedig a leány mindent egyedül végzett, — így akarta odaadni a várakozását a legénynek.

Előszálingóztak a rokonok is, nehogy a legény kivetettnek hihesse a leányt. A kerítések szürke csíkja felett meg leskelődő fejekből koszorú virult ki vasárnap délután. Híre futott az egész faluban, hogy leánynézőt vár Kardos Kati.

A templomból kijövők bekémlelő szeme is a legény szekerét kereste. A kerítések támasztói már nyíltan nekikönyököltek a várakozásnak. Terefe is indult a késlekedő legény elébe. S mire az öt óra eljött, három asszony is vitte a hírt, hogy hoppon maradt Kardos Kati.

A korán beálló este előkövetelte a lámpát. A végsőkéig felajzott szorongás most valami tettet kapott levezetőül. Igazgatta a leány a tisztára törült üveget, mikor bekopogtattak a néma szobába.

A szíve felsikoltott örömeiben — félt, hogy ezt más is meghallhatja. Majd összeroppant a pohos üveg, ahogy benyomta a cakkos rézkeretbe. Még a kezét is megsütötte kissé, ahogy tartójába lendítette a világosságot hintő szerszámot.

A kopogtatás felriasztotta a kemence mellett bóbiskoló négy vénasszonyt is. Összenéztek és csupa szemmé váló figyélssel fordultak az ajtó felé.

De a legény helyett csak egy öregasszony óvakodott be a bátorító hívásra.

— Jó estét aggyon Isten... Azt se tudom, jó helyt járok i...

A legőregebb asszony odapapucsolt a vendég elébe:

— Ez a Kardos Kati háza. Én meg az anyja tesvére vagyok. Mónár Ágnes, szógálatyára. Az uramat meg Balog Imrének híjják.

— Isten éltesse. Nevem Kovács Sára... A Kovács Károly édesapja édestestvérem vót.

Felszabadult szívből szakadt az udvariaskodás :

— Isten éltesse! Kerüjjön bejjebb minállunk!

Fürkészve nézték egymást, míg a piruló Kati kötője alatt egyre fényesedett a vendégszék. Sári néni érezte a megbecsülést. Elégedetten leereszkedett. Értékelve jártatta nézését a magasra vetett ágyakon, a csinos almáriomon és a fehéren ragyogó falon. De a leányról még nem vett tudomást.

— Kovács Károly ecsém a mult heteken valami vetőmagbúza erányába járt vót itt... Gondolom, ma akart érte jönni, szekérrel. De az este elhajtották gömecset hordani... Csak istentelenség ez, két napi járóföldre veretni a szegény jószágot! Oszt a maga munkáját meg hagyja abba minden ember ebbe a nagy dolog üdőbe... Hát mondom, mán csak segíték rajta, amit tudok, — megnézem magam azt az életet...

A leány szíve hangosan dalolt. Minden töprengést kisodort belőle ez a magyarázat.

— Eriggy csak Kati! Hozzál egy kis mustrát, fiam.

Mintha csak most venné észre, alaposan szemügyre vette a leányt is.

— Ez vóna az a kis hajadon, aki ángyom temetésin ott járt vót? Jól kibigyerettél lyányom!

Elismerően bólintott felé s a távozása után közelebb húzta székét a kemencéhez. Bólintott a másik három asszony felé is, jelezve, hogy őket is be akarja vonni a tanácskozásba.

— Úgy nézem, szép egy pár lehetne belőlük... Helyre legény az az én ecsém.

— Na, Kati se utósó...

— Nem mondom, szemrevaló...

— Meg milyen dógos e!

— Oszt árva!

— Senki se piszkál az ura keze alá!

— Az én ecsém se ád anyóst az asszonynak...

— Hát nem.

Ágnes néni lassan lapogatta az abroszba szőtt piroscsíkot.

— Mink se bännánk, ha asszonysorba kerülne ez a lyány...

Csak épen, hogy nem más falusi legénynek szántuk vóna...

— Megeshetik, hogy ecsém eljönne ide a kedvéér...

— Idee jöön-neee...?

Nyujtották a szót, mint a rétestésztát. Sári néni ijedten látta a vénasszonyok összenézését. Egyik jobbra csóválta a fejét, a másik balra. A hümmögetésük között gyanakodás bujkált. A legmérgeőbb tekintetű talált leghamarabb epés kérdést:

— Micsoda férfi az, aki egy lyány kedvéér odahagyná a maga vagyonyát?! Úgy láccik, mégis csak igaz lehet, amit ez a Sánta Tót Elek beszélt vót!

Sári néni az öccse tudta nélkül jött, hogy előbbresegítse a dolgát.

Öreg szíve most ijedten vonaglott. Jaj Istenem, ha kárt csinált neki! ... Pedig milyen nagy ügyel-bajjal tudta ki tőle, hogy hol járt két vasárnap ... Vigyázni, vigyázni, nehogy rontson segítség helyett!

Ijedtségében is ura maradt az eszének. Nem tért ki a gyanusítás elől. Maga fogózott bele a szóba:

— Tán mán beszélnek is az ecsémről!? Osztán mit, hadd hajjam! Ágnes néni rosszalóan intett a szószátyár felé:

— Mit jár mindig a szád!

Sári néni fogta az irányítást:

— Nem árt a, ha kibeszéli az ember, ami a lelkén van ... Legelőbb kiviláglik, hogy mivel akarják szétszólítani a fiatalokat az irigyek ...

Szája elé kapott kezefeje mellől, suttogott a szószátyár, de úgy, hogy mindenki hallja.

— Hát mán csak megmondom ... Aszongyák: szép asszonyra testálta a vagyonyját öreg Kovács Péter ...

— Testálta a majd megmondom: kire! Mán mér is testálta vóna!? Hiszen vót néki maga gyereke! Jó gyereke!

Három asszony hittel bölintgatott, — de a negyedik csak nem hagyta a maga igazát:

— Azt is mongyák, hogy még az állatokat is néki hatta!

Az állatokat?! Vigyázni, vigyázni, itt nagy baj lehet!

A Sári néni esze végigszaladt az egyik utcason, — végig a másikon is. Felszámolta a jóakarókat: a koma jó ember ... A két szomszéddal sem lesz baj ... Máté Lajos meg igaz embere Károlynak ... Meg lehetne ezt csinálni a fiú tudta nélkül is!

— Hát én nem akarok meggyőzni senkit. Győzőggyék meg mindenki maga. Ha az ecsémet egész hétre el nem hajtották vóna, aszondanám, hogy jöjjenek el kentek mán a héten háztűznézőbe. Dehát ő fuvarba indul szeredán újra ...

Megfogta az Ágnes megvillanó nézését, mielőtt a rosszhír hozójához ért volna. Megkönnyebbült sóhaj emelgette a réklíjét. Jól van ... Így van nagyon jól ...

— Dehát majd eljönnek kentek, mikor otthon lesz a fiú, osztán széjjelnéznek alaposan ... Jöjjenek is el mind a négyen! Több szem többet lát.

— Elég, ha min ketten megyünk a gazdámval ...

Három tiltakozó szempár fordult Ágnes felé, de az öregasszony pillantása hamar belemondta mindegyikbe a maga gondolatát. Megértették egymást. És Sári néni hiába invitálta őket.

— Elég, ha Ágnesék mennek ... Szükségtelen az a sok látó ...

Mire Kati visszakerült, már a vendégek névsorát állígtatták össze, — hátha hamarosan odáig jutnak most már! ... A leány belépése megakasztotta a tervezetést. Kötényében odatartotta a búzáat. Szakértelemmel eresztgette egyik kezéből a másikba az acélos szemeket az öregasszony.

— Hát igazán szép, egészséges szemek... Érdemes vót eljönni érte más faluból!

Rávigyorgott a kemencét körülülőkre. Megveregette a leány arcát. Megigazgatta fején a hárászkendőt. Felhúzta a hátamögé csúszott posztókendőt. Felállt, hogy sorba kezét fogjon az asszonyokkal, mint aki menni akar. Mégis ott marasztotta egy-két szó nemcsak vacsorára, hanem alvásra is. Nem árt az, ha eszik a szép leány főztjéből. Az ágyruha között meg épen alaposan széjjel kell nézni. Mert hátha deszkával van kipóckolva az ágy s a deszka felett szégyenkezik három párna, — mint például az ő szegény öccse kifosztott házában?!

* * *

Szerdán este indult el Károly második fuvarra s még akkor éjjel kiteltek az ágyak párnákkal, dunyhákkal. Sári néni nem csak a magáét hordta át, hanem elhozta a menyecske leányáét is. Úgy duzzadtak az ágyak, mint eső után a pöffeteg. A pitvarba meg még új szegeket is kellett verni a sok mázastényérnek. A komót is elnyelte a sok szöttes ruhát. S az éjtszaka elrejtette a rossz szemek elől a Kovács portára besorjázó állatkaravánt. Disznók, borjúk, tehének, tinók és ökrök ballagtak a megaljazott istállókba, hogy éjjeli ittlevésüket is bizonyítsa a reggel. Úgy elkészítette a háztűznézést Sári néni, hogy csak a jó emberek tudtak róla, de azok azután alaposan tudták: mit kell mondaniuk, ha reájuk kerül a sor!

A későn jövő hajnal sorba keltegette a másik falu vénasszonyait. A Molnár Ágnes ura morogva kenegette a szekerét. Ősz bajúszát még fehérebbé havazta a dér. Összevont szemöldöke alól kedvetlenül pislogott megtört szeme.

Annál fürgébben lábatlankodott körülötte Ágnes néni.

— Jó ülést rakjon, gazdám... Méhesnének mingyár a derekába áll a szekérrázás...

— Maradna itthon...

— Ugyan, gazdám, ne morogjon mán... Még ugyan nagy köszönettel tartozunk néki, hogy eljön tudakolni.

— Ha nem jönne, akadna más... Tik asszonyok félhóttan is mind szer vattok az ilyesmire.

Ágnes befordult az elemőzsiás kosárért. Pakolhatott nyugodtan, míg ura a szekérral elkészült, malac már nem sírt, aprójószág nem rimánkodott utána. Mind ellátta felkelés után. Jóféle szikkadt szalonna, fél disznóláb, puhakenyér került a vászonruhákba. Vereshagyma is, válogatott szép. Jó emelintet volt így, megrakva a garaboly. Az ura megint csak akadékoskodni kezdett, hogy feléje tipegett vele:

— Hát e mán minek? Hiszen úgyis megmarasztódunk tán?

— Hátha mégis csak a kőkeresztnél étetünk? Sose tudhattya az ember, hun mire jár!

— Ti dógotok! De az is igaz, hogy boszorkány minden vénasszony!

Ahogy a kapun besorjáltak, bizony, csak a seprülő hiányzott alóluk. Négyen jöttek: a temető alól került hozzájuk az öreg Juli. Nem volt ugyan rokon, de mestere volt a tudakolásnak. Így az este hozzá is beszólt Ágnes néni.

A gazda elkészült a befogással. Egykedvűen lógatták fejüket a lovak. Hátra sem néztek, mikor az öregember fellépett a felhércen.

— Na, felülhettek...

Mintha varjúsereg igyekezett volna a szekérre. Sötétruhájuk állott szaga átdohosította a levegőt. Összeaszott testüket nem sokáig kellett egyengetniük. Jól elérték. Három hátul, kettő szembefordulva velük.

Az öreg arrébb húzta a vállát, ahogy hozzáért a középsőhöz. Körülményesen pipára gyujtott és megrántotta a bekecsét:

— Mehetünk?

Sipítva kérdezte az utólag meghívott:

— Katiho nem kék beköszönni?

— Bolond ez a lány... Nem teccik néki, hogy így eljárunk a dógába. Aszongya: kettőjük sora vóna e...

— Mind ilyen manapság... Az én lányom is így tett vót...

Mit tuggya azt az efjúság, hogy mi válik hasznára?

A keréklánc megzörrent. A kisbalta himbálózni kezdett fészkeben. Három vénasszonyt hátrarántott a megindult szekér, a két elülülő meg megbukott, mintha hajbókolva köszöntené a házat. A két ló csendes poroszkálásba fogott. A gazda az ostorral meg-meglegyintette őket. Pokol fenekére kívánta a fecsegő vénasszonyokat. Maga nem szólt. Még a pipát sem vette ki útközben, csak átlódította egyik agyaráról a másikra.

Nem is nagyon igyekezett. Úgy mentek a lovak, ahogy akartak. A legyezgetés inkább csak a reájuk tapadó őszilegyeket hajtogatta volna. De nem nagyon serkentette sem a kicsi, sem a nagy állatokat.

Mégis csak feltűnedeztek sokára a szomszéd falu első házai. Kucskáltak a sárgult akácok közül, mintha őket lesnék. Ágnes néni legalább úgy érezte, hogy még ezek is árulóik lehetnek. Megrántotta az ura karját:

— Mi baj, na!

— Ájjék meg hát kend! Hadd szájjanak le Julisék!

Kicsi mozdulásra megálltak a lovak. A vénasszonyok lekászolódtak. Háttal mászott le a szekérről mindegyik, nagy kapaszkodással.

Ágnes néni eligazodott a hátulsó ülésen. Módosan szétteregette a ruháját, mintha egyedül jött volna.

— Na, osztán nyitva legyen a két fületek!

— Magának meg a szeme!

— Ne féjjetek! Eccerre meglátok én mindent! Csak osztán, ha értem jöttök, incsen, aki jó hírt hoz!

— Nem először tudakolunk!

— Jó, jó, csak azér mondom!

Előrehajolt a kosár után. Kiegyengette szalmatokjából a pálinkás-üveget. Lenyújtotta a legidősebbnek :

— Hasznájjátok egészséggel !

Sorba járt az üveg. Lekortyogott az ital a hátrahajló nyakak nyeldeklőjén. Julis néni vissza akarta adni a felére apadt italt. De Ágnes intett száraz kezével.

— Csak vigyétek magatokkal. Elkél ebbe a hűvös üdőbe.

A gazda megsuhogtatta az ostort. Szorosabbra fogta a gyeplőt. Szaporább kocogással indultak a lovak és port vertek a lent állók orrába.

A szekeret nem fogadta kíváncsiak leskelődő szemének kereszt-tüze. Csak Sári néni futott a kapu elé. Ő is csak úgy, háziasan öltözve : vászonkötő volt előtte, jelezve, hogy a világért sem várt mára vendéget. Hangos óbégatással tárta széjjel a nagykapu két szárnyát.

— Jaj, hogy épen most jöttek ! . . . Hogy épen most tultak jönni ! Se gazda, se szekér, se ló . . . Csak a nagy rendetlenség !

Az Ágnes néni szeme azonnal lefényképezte, hogy az udvar csakugyan sepretnen, de azt is meglátta, hogy a trágyadomb kicsi. Tetszésbólintgattatta a fejét : itt igazán nem várhatták őket, mégis meglátszik, hogy szorgalmas a legény ! Nem sokáig túri udvarán a szemetet !

Jobbra-balra nézegetve haladt befelé. A gazda az udvaron maradt. Újra megtömte a pipáját. Nem törődött az asszonyi mesterséggel. Egykedvűen süttette magát az erősödő nappal.

A házbeli is nagyon megtetszett Ágnes néninek. Maga Sári néni is. Sziveskedve mutogatott mindent. Húzogatta a fiókokat. Felnyitotta a kamrában a hússzóó tetejét is : még most is akadt benne füstölthús is, sósszalonna is. A kamara telve. A zöldség nagyrésze elvermelve. A krumplitermés felett is hegyes halmok dombosodtak a kertben.

Jól mutattak az istállók is. Címeres ökrök kéröztek nagy lomhán. Fürgébb tinók öklelőzni próbáltak jókedvükben. A kis bornyúk szorultak egy kicsit a kis jászol mellett. A három tehénnek is szűk volt a hely. Sári néni magyarázta is :

— Nagyobbítani kék mán ezt az istállót. De ecsém halasztotta, aszongya, hogy ebbe mán másnak is lesz beleszólása . . .

Mosolygás húzta szét az Ágnes néni száját. A másik tovább fűzte a szót :

— Bizon, magam se bánám mán, ha odáig jutnánk, mer tuggya, én viselem gongyát ennek az árvának. Oszt itt is lenni, otthon is hely állni, csak sok mán egy ilyen öregcselédnek . . . Megyek is én, mihelyst asszonyt hoz a házho . . . Megyek én vissza a magam portájára . . . Nem rontanám én a békességet a fiatalok közt a világér se . . .

Hogy ebben az irányban is szétpermetezte a megnyugvást, Ágnes néni le is ült pihenni. Sári néni tyúk után szaladt, ő meg ölbetett kézzel nézegette a falon mászkáló őszilegyeket. Elringatta a megelégedés. Megtörte ugyan egy kicsit az út, de hát mit meg nem tenne az ember a test-

vére árvájáért... Na, ide nyugodtan elengedheti... Nem eszi meg a szegénység az asszony vagyonát!

Nyílt az ajtó. Jött az első tudakoló. Utána aggódó arccal Sári néni. Szíve a rémülés nótáját fűtta. Jaj, hát ezek nem csak magukban jöttek! Ki tudja, hányan hány felé indultak! Teremtő Istenem, csak most az egyszer segíts meg!

Nem láthatta a bejövő arcát, de az Ágnes felcsillanó szeméből ő is megnyugvást merített. Most hát még nincs baj!

A jövevény kerülgette szavaival az igazságot:

— A sógoromnál jártam vót valami újbór ügyibe... Megláttam az udvaron a szekerüket. Azér fordultam be, hogy hátha hazavinnének magukkal...

— Szívesen, csak mink még várunk egy kicsit... Hátha hazakerülne a fiatal gazda?

— Meg mán én készítem a délebédet is... Mán csak tiszteljék meg a főztömet mind a hárman...

— Nagyon megköszönnyük, de nem úgy számítottunk...

— Legkivált meg én...

De a szabódás csak látszólagos volt. Akartak maradni és maradniuk kellett: hiszen várták a többi hírhozót.

Sári néni nem volt sem holt, sem eleven. Össze-vissza tett-vett. Most már bizonyos, hogy többedmagukkal jöttek... Sok jó emberüket feljárt ugyan, de a tudakolók nem a jó emberekhez szoktak bemenni! Szinte aléldezva figyelte a kapu csattanását. Krumplihámozás közben bele is szaladt ujjába a kés. Öreg vére lustán ült reá az előkapott rongyra.

Míg Ágnes a sebet bekötözte, befutott Rébék is. Szapora hunyorzással jelezte, hogy minden rendben van. De szegény Sári nem sokáig reménykedhetett. Dobbanó lépésekkel jött a félelmes Juli. Be sem köszönt. Csak megrántotta az Ágnes réklijét:

— Mehetünk!

Mintha drótot rántott volna a hangja: egyszerre felugrott a két asszony.

— Szóltam mán Eszternek is, hogy ne menjen tovább. Kint noszogtattya uradat!

Sári ernyedten tördelte a kezét. Egészen összeroskadt a tál felett.

— De hát mit hallott kend! Mit hallhatott kend?

Vigyorogva nézte végig Julis. Keményen vagdosta minden szavával:

— A jó szerencse egy menyecskéhe vitt. Az egy kis írást mutatott... Ha azt az írást nem tették vóna, eljöhetett vóna ide más faluból Kardos Kati! De így mán még csak szögájának se fogadhatná meg Kovács Károlyt!

Diadalmasan egyenesedett fel a feje. Olyan volt, mint egy örömnepet ülő vén varjú:

— Hordhattya mán kend haza a sok dunyhát, párnát! Eregetheti gazdjához a sok köcsönként jószágot. Túljártunk a kentek eszín!

Tenyérébe csapkodva jobbra-balra hajlongott a másik három asszony.

— Hallottak mán ilyet?!

— Így akarták befogni ezt a szegény árvát!

— Szógalló való Kovács Károlyho, nem öt köblös lyány!

— De még a falu is kimaeszkáz majd véllünk, hogy ilyen helyen keresgettünk!

Szedelőzködtek. De a gyalázkodó szavak tovább surrantak ide-oda.

Sári támolyogva tapogatott egy magasabb székig. Hangtalanul roskadt le reá. Nem talált feleletet a szörnyű sértésekre. Vörös szemhéja leereszkedett szemére, hogy elrejtse a gúnyos pillantások elől. De nagy könnyei szakadatlanul gördültek arcára. Feje úgy járt, mint a sirató-asszonyoké szokott. Siratta is öccse elveszett életét, mikor a többieket kívül hagyta a jól bevágott ajtó. Hangosan tördelte panaszát a csendbe a hűséges rokon:

— Szegény, szegény Károly... Hát a te sorsodon nem segíthet senki! Még a te jó nénéd se segíthet hát rajtad... Pedig anyád helyett anyádként szeretlek!

Új gondolat világított be a szomorúságába. Hát még az a nagy csúfság? Mit szól majd ez a szegény fiú, hogy így világ szájára került? Mit szól, ha megtudja: milyen csalásra vetemedett érte? Hiszen nagyon is jól érezte a maga szegénységét. Azért is nem akart elmenni a leányhoz... Tudta nélkül ment gyalogsátánkodni is... És hát ez is ilyen balul ütött ki...

Még az alkonyat is ott találta a széken. Csak a fejést követelő tehenek bőgése riasztotta ki a tétlenségből. De a szíve csak nem tudott megnyugodni. Hazaeresztgette az idegen teheneket. Megfejte a magáét. De fel sem forralta a reggelre valót, csak betette a tejet az asztalra. Visszaszaladt az öccse házához. Jól bezárta és bedugta a kulcsot az ereszbe. Körülnézett a házban, mintha utoljára látná. Úgy ment el, mint aki soha sem készül vissza.

* * *

Nagyokat döccent a kövek között a két szekér. Az apróbb kavicsonkokon egymás után ballagott a gyalogúton a két jó barát. Új hold sarlója hasogatta a fellegeket. Komoran nőttek fel két oldalt a fenyők. Még fehérebbnek mutatták az amúgy is fehéren kanyargó hegyi utat. Nekibúsulva tolta hátrább kalapját Károly.

— Veszett vóna meg, aki ezt kitanálta! Hogy egynapi járó földet mennyen az ember egy szekér gömecsér! Oszd fel ide, a hegyek közé, ahun még a fa is idegen! Nézd csak, hogy konyít az én szürkém... Úgy fél az ártatlan, mintha farkast érezne... Hej, ha vóna bennünk egy kis kurázi... De azt mondanánk, hogy mennyen, akinek jól esik!

Lajos hátranézett a vállán keresztül. Máskor meleg hangja most gúnyosra torzult.

— Neked jó e most... Legalább nem mondhatták rád, hogy tudója vótál valaminek...

— Tudója?... Minek te?

— Hát annak, amit csináltatok.

Károly megállt.

— Amit csináltunk? Hát mit csináltunk? Kivel csináltuk?

— Ugyan, ne tedd magad.

— Te Lajos, eccer mán megbirkóztam vélled! Beszéjj magyarul, ha nem akarod, hogy még eccer megrázzalak!

— Beszélhetek úgy is: nem vártam vóna tölled ilyen csalárdságot!

— Miféle csalárdságot?

— Károly, te ennek előtte nem vótál ilyen! Úgy megvette vóna a vagyon az eszedet, hogy így csúffá teszed miatta azt a szegény lyányt?!

— De most mán igazán beszéjj! Miféle lyányt teszek én csúffá, te?

Hiszen nem járok én egyhe se!

— Nem a mi falunkba... De jársz Kardos Katiho!

A legény arca elváltozott. Haragos pirosságára ráterült a sápadtság. Szeme a földet kereste.

— Hát mán ezt is kikuttatátok...

— Könnyű vót kitunni. Széltibe beszélte Sári nénéd, hogy ma vagy hónap háztűznézőbe jönnek...

— Kik, te bolond...

— A Kardos Kati bátyya, meg a nénye.

— Asse tuttam, hogy ilyen is van neki... Osztt mihozzánk jönnek?!

A két szekér jól elhaladt, de a két legény nem eredt utána. Álltak a fenyők alatt és nézték egymást, mintha idegenek kutatnák egymás lelkét.

— Károly, legalább előttem ne hazudozz! Mér kértétek el a két ökrünket mára?

— A ti két ökrötöket?

— Meg az ángyoméék tehenét, meg a Kóróék disznóját, meg a parádés szerszámunkat, meg a sok házbéli ruhát, meg innen-onnan a sok mindent...

— Azt a keserves mindenségit ennek a cudar világnak! Lajos, nemcsak macskázol te én véllem?! Igaz lelkedre beszélsz most? Ki monta ezt néked?!

— Nénéd járta fel a falut... Ő tanított ki mindenkit, hogy mit mongyanak a tudakolóknak.

— Osztt te azt hitted? Te elhitted, hogy én is tuttam rólla?

— Hát mit hihettem vóna?

— Lajos, azt hittem mindig, hogy igaz emberem vagy.

— Ha nem az vónék, otthun is marattam vóna, hogy kiaggyak rajtad... De hát itt vagyok...

— Phü!

Kiszabadult a sok visszafojtott indulat a legény kebléből. Két ökle a levegőbe fenyegetett, mintha fejbe akarna vágni valakit.

— Megölöm azt a vénasszonyt!

— De mindig ölhetnéked van hé. A te helyedbe én mást tennék.

— Hát mit tehessek?

— Nénédet ne bándd . . . Jót akar az Istenadta. Láta, hogy bánt a szegénységed, hát hazudott helyetted is. Én nem hazudnék . . . Ha szegény vagyok, szegény vagyok. Szeressen így is, aki szeretni akar!

— Könnyű néked!

— Nem mondom, mer könnyebb, mint néked . . . De a szegénységnél is nehezebb a szégyen.

Az összeszorított fogak közül kínlódva csúszott a szó:

— Te!

— Ami igaz, igaz . . .

Károly ajkán kékfoltot hagyott mardosó foga. Nagy lépésekkel lődült előrehaladt szekere után. Megmarkolta a rudat. Hátrataszította a lovakkal együtt. A Lajos két sárgája bámulva nézett hátra, hogy távolodni hallották a másik szekeret.

— Mit akarsz Károly?!

Már fejfel a lejtőnek álltak a lovak. Indult lefelé a szekér. Menés közben pattant fel rá a legény.

— Legalább egy előtt ne maraggyak csúfságba!

Ahogy az ostort megtáncoltatta, ijedten kapta hátra fejét a két ló. Gazdájuk vasmarka megfeszítette a zablát, de tartotta is a hajtószárat. Mintha megcsúszott volna alattuk a dombos út, vágatni kezdtek, mint az üldözők.

Sötéten maradoztak el mellettük a fenyők. A tátongó árok lecsúszott széle háromszor is visszatorpantotta ideges lábukat. A szemellenző miatt nem láthatták: nem menekülnek-e valami elől. De hátrahajtott füleikkel befigyeltek a tülevelekkel borított erdő mélyébe. Táguló orrlyukuk is veszedelmet szaglászott. Hogy nem éreztek semmit, hajlandók lettek volna megpihenni kissé. De nem engedte a hajszólo marok.

Már a síkságon folyt tovább a menekülés a láthatatlan üldöző elől. A fenyőillat mögöttük maradt és az út kezdett kisimulni. Fehér házak világítottak bele a sötétségbe. Hunyorgó ablakszemeik ébredésekről beszéltek. Furesán feldiszített bádogkeresztek íve hajolt a szomorú Krisztus kiterjesztett karja felé. Az ott éjtszakázó verebek kis szárnya rémülten rebbent.

A legény csak hajszolta a lovakat tovább.

Az ötödik fészületet hagyták maguk mögött. A levegő hűvössége is átváltozott langyosodóvá s a fák ismerőssé változtak. A két állat most már lépni akart, hogy hazai vidékre ért. De gazdájuk nem kegyelmezett. A nap magasról árasztotta a jóleső meleget. Még is borzongott és futkosott rajta a hideg, mintha tél didergetné. Ha elkésik . . . Ha elkésik!

A rudas ló megbotlott. Jaj, erre még nem is gondolt! Ha kidőlné

valamelyik állat! Gyalog el nem érné azt a házat! És akkor őt érné el örökre a szégyen! De nemcsak őt... Azt a másikat is... Azt a kis ártatlant...

A gondolatok tovább kínozták, de ösztönös keze már régen megadta az egyensúlyt az agyonhajszolt állatoknak. És folyt a hajrázás tovább. Már az utolsó falu nyugodt kőkeresztje mutatta, hogy a maga fajtájának lakóhelyére ért.

Tajték nyúlt a lovak szájából. Magukon hordták a meszes vidék porát és összetapadt szőrük olyan volt, mintha folyót úsztattak volna. A legény maga is átúszott egy nagy folyót. Maga mögött hagyta a visszajáró gögöt és csak egy gondolat acélosította remegni kezdő karját: Beszélni vele s azután eltűnni előle örökre!

Reszketett a két állat ina is, ahogy az ötórás száguldás után Kardos Kati háza elé torpantotta őket a Károly tüzelő marka. Az egyik pokróc lelógva seperte a port, — a másik még az erdőben lemaradt. De legalább nem látott másik keréknyomot a ház előtt a legény.

Kati futott a megálló szekér elébe. Barna szemében csodálkozás bámészkodott, hogy néni helyett Károly ugrott le a deszkaülésről. Keze megmozdult, hogy köszöntse.

Károly eltolta magától az örvendező kezét. Nehéz lépések cepeltek be testét a házba.

A leányt maga után vont a elöttejáró komorsága. De az ajtó előtt megállt: nem bírta felfogni az elképzelhetetlent: Hogy jöhet el legény ilyenkor a leányhoz?!

Károly a komótiig ment. Hozzátámaszkodott, mert roskadozott a lába. A piros kartonfüggönyön átsütő nap véresre színezte lehorgasztott fejét. Úgy meredt közöttük a várakozás, mint egy ledönthetetlen fal. A legény mégis felvetette fejét, mintha így akarna neki menni. És csakugyan megिंगatta.

— Gyere be, Kati...

A leány belépett, mint hangnak engedelmeskedő alvajáró.

— Húzd be azt az ajtót!

A hang riasztotta, de szíve örömtől dobogott. Hiszen itt van! Látja! Hamarabb, mint hihette...

— Kati, én nem tudtam, hogy nénédék tudakolni jöttek ma...

Könyörgő nézése elbujt a pillái alá. Szíve fellüktetett a torkáig. Hátranyult a kilincshez, mintha menekülnie kellene most már.

— Kati, én azt is csak ma tudtam meg, hogy Sári néném itt járt nálatok...

Most elborult a barnaszem. Egy pillanatig csak a fehérje látszott, mintha aléldozott volna a leány. Azután felszókkent szívéből a könny. Feljajdulva rogyott a kemencepatkára. Sírása átjárta a szoba minden zúgát és belefészkelődött a legény agyába.

Megint sír... Harmadszor sír, mióta ismeri... De talán még soha ilyen keservesen, mint most...

S ő maga is érezte, hogy lezárt koporsónál is több veszteséget rejtegethet az üresen maradt élet. De visszaparancsolta feltörni kívánczó könnyeit. Két lépés a leány mellé lódította. Megfogta a homlokát. Fel emelte a fejét, hogy belenézhesen a harmatozó szemébe.

— MÉR sírsz? Te mér sírsz?! Nékem kéne sírnom, nem néked!

— Azt hittem . . . Azt hittem, hogy maga is . . .

— Hogy én is!? . . . Hát te igen, Kati? Beszéjj Kati, most beszéjj, az Isten álgyon meg! . . . Mondd, húznál te hozzám, ha az vónék, akinek tartasz?!

A leány keze idáig hajszolta az erős száju lovakat. De arra már gyenge volt, hogy visszatartsa a lehanyatló leányfőt. Odafészkelődött az a vállára. Le kellett ülnie a leány mellé, hogy kényelmesebben pihenjen a feje. A karja meg odatévedt a derekára.

— Kati, minálunk most otthon rosszba jár a néném. De én nem tudtam rólla. Isten a tanum, hogy nem tudtam rólla! Én szökni akartam előlled, mer nem akartam, hogy kifogjanak a kóduš szeretőddel. Tuttomon kívül járt itt Sári néném. Tuttomon kívül szólt, ha szólt valamit . . . Elhiszed?

A leány két keze messzire tolta a leány karját. Szemében megültek a könnyek. Dac állította meg az ajka remegését.

— Hát akkor mit akar itt! Akkor mér jött most ide?

Károly felállt. Megfogta a leány vállát. Úgy nézett a szemébe, hogy nem szabadulhatott a nézése elől.

— Ne truccolj véllem Kati! Hisz szeretlek! Úgy szeretlek, hogy rád se mertem emelni a szemem. Azér is nem jöttem mán vasárnap . . . Mer én kóduš vagyok, Kati. Éngem hódta előtt kisemmizett az apám. Az, amit ma nénédék minálunk látnak, mind a másé. Útközbe monta meg a pajtásom, hogy Sári néném más jószágát, más humiját kérte köcsön, csakhogy jó hírrel jöhessenek. Biztoson letagaggya a föld eladását is, vagy nem is szól rólla. De én nem akarok hazudni, Kati. Megmondom néked, hogy a kis anyai jussomon kívül alig van egyebem a rajtam valónál. Hát ezér nem járhatok én te utánad!

Az elhagyatottság érzését már rég felváltotta az újjongó öröm. Mosolygás futott szét a leány arcán. Pajzánság csillant a szemében. Két keze felsimult a leány kezére és úgy odaszorította a vállára, mintha el sem akarná engedni többet. A hangja is enyelgett. Csak a szeme bujkált most már előle.

— Oszt most mégis csak itt van . . .

— Kati!

A leány erős karja megmozdult. Felölelte az incselkedő leányt. Úgy lóbázta a levegőben, mint pólyásgyermekét a dajkáló anya.

— Hát osztán nem bánod, hogy itt vagyok? Nem szégyeled a kóduš mátkádat?

A leány ajka elébe kínálkozott a férfi mohó szájának. Ez volt a felelet.

Károly nem is kívánt mást. Úgy megelégedett ezzel a válasszal, hogy nagy kérdezősködésében nem is hallotta a hazatérő szekér csikorogását. Búgott a hangja, mint a havasi kürt :

— Osztán eljönnél az én szegénységembe?

—

— Osztán sose csúfolsz meg a magad gazdagságával?

—

— Te, — osztán mit szólnak majd nénédék, hogy a feleségem akarsz lenni?

Ez a kérdés hozta meg a Kati hangját. Elvonta az ajkát, hogy kimondhassa :

— Az én dógomba mán nem szólhatnak bele! Betötöttem a huszonnégyet!

Az ajtón öt vénasszony dugta be a fejét. Vékony, sipító, rekedtes, morgó és sutgó hangok cikkáztak elő fogatlan szájából!

— Nem addig van a!

— Most jövünk onnét!

— Nincs semmije ennek a híresnek!

— Kőcsön jószággal tötötték az istállót!

A leány lekérezkedett a legény karjaiból. Felcsókolt ajka pirosan duzzadt. Haját simogatva állt az öregek előtt. Talán nincs is szégyen a mai fiatalokban, nem pironkodott és nem mentegetőzött. Lebiggyesztett szájjal mondta :

— Előbb tuttam, mint nénémasszonyék!

És behúzta az orruk előtt az ajtót. Boldogan hajtotta hátra fejét a mögéje lépő legény vállára.

— Azt az istállót meg majd megtötti az én jószágom . . . A kettőnk jószága . . .

A behúzott ajtó előtt tanácstalanul néztek össze a tudakolók. Mintha hideg vízzel loccsantották volna végig őket, hangtalanul indultak a hátulsó udvar felé.

István gazda épen a Károly lovait vezette az istálló felé. Egyszerre támadtak reá, mintha mindennek ő lenne az oka.

— Mán megmonta néki a sorát!

— Mégis hozzá megy!

— Kend is jobban tenné, ha beszélne a fejivel!

Egykedvűen kizabolázta a lovakat. Lehúzta fejükből a kantárt és kötőféket tett a helyére. Jászolhoz kötötte őket. Azután szalmacsutakot csavart. Két kézzel kezdte dörzsölni összezsapzott szőrüket. Foghegyről intézte el a méltatlankodókat :

— Bánom is én, akár micsinálnak . . . Két bolond egy pár . . . Csak mán ezeknek a szegény jószágoknak ne lenne nagy bajuk . . .

Serény keze nyomán felszaradt a gőzölgő állatok szőre.

Szabó Mária.